

ADABIYOTIMIZ DURDONALARI

Kuchkarova Nafisa Odilovna

Namangan viloyati Uchqòrğon tumani MMTBga qarashli 15-sonli umumiy o'rtata'lim maktabi musiqa fani o'qituvchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqola orqali siz musiqaning hayotimizdagi o'rni va ahamiyati haqida bilimlarga ega bo'lasiz. Musiqa san'ati juda qadimda paydo bo'lgan bo'lib, hozirda musiqa - Madaniyatimiz ulkan ijod maydoniga aylanganligi haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Mustaqillik sharofati bilan milliy-ma'naviy qadriyatlarimizga, urf-odatlarimizga, unutilayozgan, tarixan qadrlil an'alarimizga bòlgan e'tibor, ularni yangidan isloh etish jarayoni ustivor yònalish kasb etdi.

Kirish: Tarixdan ma'lum, ma'naviyatimizning asosiy bògini bòlgan musiqiy madaniyatimiz, an'anaviy qòshiqlarimiz, maqom ijrolari hamisha xalqimizning kundalik hayotida ma'naviy ozuqa sifatida e'tirof etib kelingan. Xalq oğir kunlarida musiqadan najot izlagan, xursandchilik kunlarida ham qòshiq va musiqa ularga hamroh bòlgan. Zero, bugungi muborak mustaqillikka erishgan kunimizda, o'zligimizni anglab borayotgan bir davrda ulkan ma'naviyatimizning bir bòlagi bòlgan, ota-bobolarimizdan meros bòlib kelgan milliy musiqiy madaniyatimizga suyanish, an'anaviy qòshiqlarimizga murojaat qilish tabiiy bir holdir. Bularning barchasi barkamol avlod tarbiyasida, yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism: Ashula, musiqa, raqs, folklor ijrochiligi san'ati milliy musiqa san'atining xalq hayoti va ijodi bilan chambarchas boğliq holda paydo bòlgan va rivojlanib kelgan qadimiy san'at turlaridan hisoblanadi. Ayniqsa, xalqimizning an'anaviy ruhdagi qòshiqlari o'lmas meros bòlib, barcha davrlardagidek bugun ham "labbay" deb javob bermoqda. Lekin shu bilan bir qatorda faqat tarixga sajda qilmay,

bugungi kunning ruhiga mos tarzda qòshiqlar yaratish esa milliy mafkuramizni rivojlantirishda bosh omillardan bòlmish musiqiy san'at bilan shuğullanayotgan barcha mutaxassis va san'atkorlarga muhim vazifa qilib qòyilishi tabiiydir. Mamlakatimiz tamomila yangi jamiyat, yangi turmush va yangi hayotni boshlab yubordi. Odamlarimiz qalbi, tafakkuri va tasavvurida òzgarishlar paydo bòldi. Prezidentimiz ta'kidlaganlariday, ma'naviyat masalasi millat tarixi, axloqiy va diniy qadriyatlar, madaniy meros, an'ana va rasm-rusumlar, milliy mafkura, vatanparvarlik va insonparvarlik, milliy òzlikni anglash singari Juda kòp omillarni òz ichiga oladi va pirovardida, inson shaxsini belgilashda asosiy mezon vazifasini bajaradi. Xalqimizning kelajagi, eng avvalo, uning òziga, ma'naviy qudratiga va milliy ongining ijodiy kuchiga boğliqdir. Moddiy farovonlikka tabiiy intilish millatning ma'naviy va aqliy òsish ehtiyojiga gòv bòlmasligi lozim. Ma'naviylik va ma'rifiylik xalqimizning kòp asrlik tarixi davomida doimo uning eng kuchli òziga xos xususiyati bòlib keldi. Ushbu tamoyillarda kelib chiqib, ma'naviy jabhalarning barcha yònlislari òzlarining maqsad va vazifalarini belgilab olishlari zarur bòladi. Ayniqsa, bu jabhada musiqiy madaniyatning ma'naviy hayotdagi òziga xos òrnini baholash, uning ta'sirchanlik kuchini mustaqillik mafkurasi tomon yònaltirish uning bosh mezoni ekanligini anglash muhimdir. Madaniy hayotda bugungi kunda shu tamoyilga kòra siljishlar kuzatilmoqda. Ijodkorlarning fikri-zikri Ana shu tamoyillar yòliga yònaltirilgan desak, xato qilmagan bòlamiz. XIX asr oxirlariga kelib òzbek musiqiy madaniyatida òzgarishlar davri boshlandi. Bu albatta, Turkiston òlkasini Rossiya tomonidan istilo qilinishi bilan boğliqdir. Bu borada ikki tomonlama qarash bilan òrganmoq zarur bòladi. Chunki ba'zi bir hollarda milliy musiqa madaniyatimizga salbiy ta'sirini kuzatsak, ikkinchi tomondan, òziga xos rivojlanish davri bòlganligini ham e'tirof etish zarur bòladi. Chunki nota yozuvining kirib kelishi, òlkamizda milliy musiqa san'atimizni ilmiy ravishda òrganish, foloklor va etnografiya sohasidagi rivojlanishga sezilarli ta'sir etdi. Sòngi 130 yil ichida musiqiy madaniyatimiz murakkab, keskin ziddiyatlarga, ijobiy va salbiy kòrinishlarga tòla tarixiy davrni boshidan kechirdi. Ana shu holatlarga qaramay, òtgan davrlar mobaynida ilm fan, san'at, jumladan, musiqiy madaniyat sohasida faxrlanishga arzigulik

ishlar amalga oshirilganligini e'tirof etish zarur. Yaqqol misol sifatida musiqa ijodiyoti, ijrochiligi, musiqa ilmi, ta'limi singari sohalarni olish mumkin.

Xulosa: Shu o'tgan davrlarning salbiy oqibatlari sifatida hayotimizning o'ta siyosiyashtiriluvi, milliy qadriyatlarimizni mensimaslik, uning toptalishiga yòl qòyilishi, xalqchil yònalishlarga bepisandlik munosabatida bòlish , azaliy xalqaro madaniy aloqalar rivojlanishiga sun'iy tòsiqlar qòyilishi kabilarni kòrsatish mumkin. Hozirgi zamon òzbek musiqa ijodiyoti serjabha va kòlami keng, usluban boy va rang-barang, rivojlangan va shiddatli jarayon sifatida gavdalanadi. Demakki, asrlar òsha bizgacha yetib kelgan ardoqli navobaxsh merosimiz qatori bir necha avlod ijodkorlarining kòrkam musiqiy an'analari madaniy-ma'naviy mulkimizga aylandi. Xulosa qilib aytganda, musiqiy madaniyatimizning xalq ma'naviy hayotidagi òrni beqiyosdir. Musiqiy madaniyat xalq ma'naviy dunyosining ajralmas qismi bòlib, uning ma'naviy ehtiyojini barcha davrlarda qondirgan va Har doim hamdard bòlgan, beminnat xizmat qilgan. Zero, bugungi mustaqillik davrimizda ham òzining ma'naviy burchini muqaddas bilib, xalqimizning xizmat qilmoqda. Shuning uchun ham musiqa Madaniyatimiz bugungi kunning ulkan ijod maydoniga aylandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. T.E.Solomonova - O'zbek musiqasi tarixi - Toshkent "O'qituvchi" 1891.
2. G .va R. Tursunova -Jahon musiqasi tarixi fanidan o'quv qo'llanma:G'arb musiqa san'atining XVIII asrgacha shakllanish va rivojlanish davri - Toshkent 2017.
3. Xalilova M.M.(2021).Maktabgacha ta'lim tashkilotidamusika ta'lim tarbiyasining dolzarbligi - Scientific progress.